

Секція: 5. Системне забезпечення відновлювального розвитку діяльності вітчизняних підприємств.

Березін О.В.

професор кафедри економіки підприємства,

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», м. Полтава, Україна

ТУРИСТИЧНІ ПІДПРИЄМСТВА ТА СУБ'ЄКТИ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ: ТОЧКИ ПЕРЕТИНУ

Туризм як галузь економіки у низці країн світу нині є основним джерелом формування національного бюджету.

Досліджуючи тенденції розвитку світової економіки, спостерігаємо подальше поглиблення інтеграційних процесів, розширення науково-технічних, культурних і торговельних зв'язків між країнами світу. Зробимо наголос на тому, що в інтеграційних процесах неухильно зростає значення міжнародного туризму, який має потужний вплив як на світову, так і на національні економіки, відіграє вагому роль у формуванні організаційно-економічних світових господарських зв'язків.

Нами пропонується поглянути на функціонування туристичних підприємств з позицій національного продовольчого ринку, його стану, перспектив розвитку та впливу на забезпечення ефективності використання потужного туристичного потенціалу. За нашим переконанням, Україна має посісти чільне місце серед туристичних лідерів країн світу. Нині ж туристичні підприємства потерпають, як і підприємства інших галузей національної економіки, від наслідків перманентної кризи.

Гаазькою декларацією по туризму, ухваленою Міжпарламентською конференцією з питань туризму, фундаторами якої були Міжпарламентська рада та Всесвітня туристична організація, передбачена необхідність уваги урядів країн до забезпечення формування ефективної інфраструктури, спрямованої на розвиток сфери туризму, опрацювання державних програм щодо підтримки діяльності туристичних підприємств [1].

За нашим переконанням, у межах такої інфраструктури важливу роль відіграють і суб'єкти національного продовольчого ринку, у першу чергу, підприємства ресторанного господарства.

Жодне туристичне підприємство у межах інфраструктури національної економіки не є відокремленим від товарних ресурсів національного продовольчого ринку, і, у першу чергу, підприємств ресторанного господарства. За нашим переконанням, це пов'язано з тим, що харчування туристів як у сфері національного, так і міжнародного туризму, є важливим чинником, що забезпечує успіх зазначеної галузі, привертає увагу потенційних туристів.

Отже, туризм варто розглядати як диверсифіковану галузь, яка безпосередньо пов'язана зі значною кількістю суб'єктів національної економіки, де чільне місце посідають саме підприємства інфраструктури продовольчого ринку. Це дає нам підстави розглядати туристичні підприємства як вагому складову в інфраструктурі національного продовольчого ринку [2, с. 2-24].

Послуги туристичних підприємств переважно мають сезонний характер, що часто зумовлює ситуацію, коли надлишковий попит туристів на продукти харчування не повною мірою задовольняються місцевими виробниками, що призводить до створення штучного ажіотажу на продукти харчування, зростання цін на них, що слід розглядати як негативне економічне явище.

Витрати туристів доцільно покласти в основу оцінки впливу функціонування туристичних підприємств на розвиток економіки окремого регіону чи країни у цілому. Враховуючи організаційно-економічні зв'язки господарського комплексу будь-якого регіону країни, варто зауважити, що будь-які зміни витрат туристів у рекреаційних зонах призводять до змін в економіці регіону, наповнення регіональних бюджетів, рівня зайнятості населення тощо.

Витрати туристів, у першу чергу, припадають на підприємства ресторанного господарства як важливу складову інфраструктури національного продовольчого ринку.

Враховуючи викладене, розвиток продовольчого ринку, у тому числі і у напрямку обслуговування потреб туристичних підприємств, з позицій національної економіки варто розглядати як важливу складову міжнародної торгівлі, розвитку експортно-імпортних відносин.

Ми вважаємо, що туристичні підприємства є активним генератором міжрегіональних та міжнародних потоків продуктів харчування у сфері функціонування національного продовольчого ринку.

З позицій викладеної концепції, розвиток діяльності туристичних підприємств у регіоні гіпотетично стимулює як власне виробництво продуктів харчування, їх переробку, так і обмін між регіонами чи окремими країнами.

Витрати туристів на продукти харчування, забезпечення якими здійснюють суб'єкти національного продовольчого ринку, суттєво впливають на економічну політику владних структур регіону.

Туристичні підприємства мають безпосередній вплив і на рівень зайнятості серед суб'єктів сфери національного продовольчого ринку, разом з тим, надзвичайно складно виокремити і дати об'єктивну оцінку чисельності працівників підприємств інфраструктури продовольчого ринку, що обслуговують сферу туризму. Крім того, складність реальної оцінки кількості зазначених працівників поглиблюється і специфічним характером праці суб'єктів продовольчого ринку, різноманітними організаційно-економічними зв'язками таких суб'єктів, а також значною мірою сезонним характером їх функціонування.

Для більшості регіонів України розвиток діяльності туристичних підприємств може стати визначальним для зростання кількості робочих місць у сфері продовольчого ринку, а відтак, і для розвитку ринку праці у регіоні.

За нашим переконанням, окрім кількісного аналізу впливу діяльності туристичних підприємств на зайнятість у сфері національного продовольчого

ринку, важливим є і якісний аналіз, де головним показником варто вважати рівень майстерності кожного працівника.

Іншим важливим аспектом у процесі обслуговування туристів підприємствами інфраструктури національного продовольчого ринку ми вважаємо їх вплив на зміну оточуючого середовища.

Для оцінки впливу на оточуюче природне середовище у світовій господарській практиці використовують різні методологічні підходи. З метою запобігання негативного впливу, у країнах світу приділяється значна увага правовому супроводу згаданих процесів, забезпечується функціонування природоохоронних служб тощо. Разом з тим, зауважимо, що відсутність чи недосконалість законодавчого забезпечення щодо захисту оточуючого середовища, не може бути гальмом на шляху розвитку господарської діяльності як туристичних підприємств, так і суб'єктів національного продовольчого ринку.

Отже, формування та подальший розвиток взаємовідносин туристичних підприємств та суб'єктів інфраструктури національного продовольчого ринку не може відбуватися без взаємодії з оточуючим середовищем, що потребує забезпечення ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання на засадах екологізації, що сприятиме зменшенню негативного впливу на довкілля.

Зауважимо, що попри суспільну важливість проблеми, у переважній більшості суб'єктів господарювання як у сфері туризму, так і у сфері національного продовольчого ринку, не вживається ніяких заходів, спрямованих на захист та збереження природних ресурсів через брак необхідних коштів. Власникам, фахівцям будь-яких господарських утворень в інфраструктурі продовольчого ринку варто пам'ятати, що захист оточуючого середовища є найбільш ефективним заходом, адже ігнорування вимог щодо еколого-економічного розвитку призводить у майбутньому до виникнення зайвих витрат, спрямованих на усунення нанесеної шкоди.

Нагадаємо, що стратегія розвитку туристичних підприємств з урахуванням екологічного впливу стає дедалі актуальнішою, а Світовою

Організацією Торгівлі, членом якої є й Україна, запропоновано низку програм з охорони оточуючого середовища.

Туристичні підприємства, що залучають туристів у регіон чи окрему країну, опосередковано формують значний соціально-культурний вплив на місцеве населення. Тому, контактуючи з туристами безпосередньо, працівники суб'єктів продовольчого ринку, мережі підприємств ресторанного господарства, у першу чергу, відчують на собі зазначений вплив.

Сфера такого соціально-культурного впливу пов'язана з розбіжностями у соціально-культурних рівнях гостей та місцевого населення: різні традиції, релігійні погляди, образ життя, норми поведінки, звички, особливості національної кухні, культура споживання продуктів харчування тощо.

Таким чином, розглянуті нами деякі аспекти функціонування туристичних підприємств та їх організаційно-економічних зв'язків з суб'єктами національного продовольчого ринку, засвідчили, що ці дві галузі розвиваються паралельно, суттєво впливають одна на одну, а тому потребують уваги з боку держави. Результатом розвитку господарських взаємовідносин зазначених двох галузей є позитивний вплив на національний бюджет, міжнародну торгівлю, платіжний баланс, рівень зайнятості населення. Крім того, забезпечується вирішення екологічних проблем, відбувається подальший соціально-культурний розвиток регіонів.

Список використаних джерел:

1. Гаазька декларація Міжпарламентської конференції по туризму. – <http://zakony.com.ua>.
2. Туризм в Україні: бібліографічний покажчик / уклад. Т.В. Малиш. – К.: ЦБРП ім. О.С. Пушкіна, 2012. – 24 с.